

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри спеціальної
та інклюзивної освіти

Світлана МИХАЛЬСЬКА

26 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи медичних знань і безпека життєдіяльності

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*
за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Географія. Історія)*
спеціальності *014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)*
предметна спеціальність *014.07 Середня освіта (Географія)*

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

мова навчання *українська*

2025-2026 навчальний рік

Розробники програми:

Ю.А. Михальська, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доцент;

О.Г. Чорна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізики.

Ухвалено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 10 від 26 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Станіслав ПРИДЕТКЕВИЧ

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: формування особистості майбутнього фахівця здатного: організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, планувати освітній процес з урахуванням принципів здорового, активного та безпечного способів життя; організувати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу та відповідально ставитись до питань особистої безпеки й безпеки оточуючих.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	2	2
Семестр вивчення	1	1
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	30	12
Лекційні заняття	12	4
Практичні заняття	18	8
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	60	78
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни – обов’язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни.

Найбільшою мірою дисципліна «Основи медичних знань та безпека життєдіяльності» базується на знаннях, які здобувачі вищої освіти отримали під час навчання в закладах загальної середньої освіти, зокрема під час вивчення таких предметів шкільного циклу: «Основи здоров’я», «Я у світі», «Захист Вітчизни», «Фізика», «Біологія».

5. Програмні компетентності навчання:

Інтегральна компетентність: Здатність виконувати спеціалізовані практичні завдання та вирішувати проблеми з організації базової середньої освіти, що передбачає застосування концептувальних методів педагогіки, психології, а також географії, історії та громадянської освіти і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
-------	--

Спеціальні (фахові) компетентності:

ПРН 14	Практичний досвід застосування інструментів інклюзивного навчання та забезпечення умов безпечного та здорового освітнього середовища.
--------	---

Організація навчання передбачає цілеспрямовану самостійну роботу студентів, виконання практичних завдань аналітичного, узагальнюючого професійно спрямованого характеру.

8. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Перша медична допомога в загрозових для життя станах							
Тема 1. Перша медична допомога при пораненнях і травмах.	20	4	4			12	
Тема 2. Перша медична допомога при впливі на організм високих та низьких температур, електричного струму.	12	2	2			8	
Тема 3. Основні захворювання внутрішніх органів, невідкладні стани при них, перша медична допомога.	14	2	2			10	
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8			30	
Змістовий модуль 2. Безпека життєдіяльності							

Тема 1. Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності	6	2				4	
Тема 2. Безпека людини у життєвому середовищі. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії у разі їх виникнення.	6		2			4	
Тема 3. Техногенні небезпеки, їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу	10		2			8	
Тема 4. Пожежна безпека та протипожежна профілактика	6		2			4	
Тема 5. Соціальні та соціально-політичні небезпеки, особливості дій людини у разі їх проявів	6		2			4	
Тема 6. Організація забезпечення безпеки життєдіяльності та охорони праці в установі, організації	10	2	2			6	
Разом за змістовим модулем 2	44	4	10			30	
Разом годин	90	12	18			60	

Заочна форма здобуття вищої освіти

Заочна форма здобуття вищої освіти							
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Перша медична допомога в загрозливих для життя станах							
Тема 1. Перша медична допомога при пораненнях і травмах.	17	1	2			14	
Тема 2. Перша медична допомога при впливі на організм високих та низьких температур, електричного струму.	14		2			12	
Тема 3. Основні захворювання внутрішніх органів, невідкладні стани при них, перша медична допомога.	17	1	2			14	
Разом за змістовим модулем 1	48	2	6			40	
Змістовий модуль 2. Безпека життєдіяльності							
Тема 1. Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності.	13	1				12	

Тема 2. Безпека людини у життєвому середовищі. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії у разі їх виникнення.	6					6	
Тема 3. Техногенні небезпеки, їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.	5		1			4	
Тема 4. Пожежна безпека та протипожежна профілактика.	7		1			6	
Тема 5. Соціальні та соціально-політичні небезпеки, особливості дій людини у разі їх проявів.	6					6	
Тема 6. Організація забезпечення безпеки життєдіяльності та охорони праці в установі, організації.	5	1				4	
Разом за змістовим модулем 2	42	2	2			38	
Разом годин	90	4	8			78	

9. **Форми поточного та підсумкового контролю.**

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін.

Форми модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: залік.

Можливе використання модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

10. **Критерії оцінювання результатів навчання**

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція)

(<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>),

«Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuff/view)

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (https://drive.google.com/file/d/1c--sYRfDI_iAT7L766LprKB-x9GGKaEy/view).

Вивчення курсу передбачає академічну доброчесність здобувача вищої освіти, відповідальне ставлення до навчання та майбутньої професії. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view) та Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVOSDZmNjU4/view?resourcekey=0-WAE6ceQZqhHelYoJoPZ3Kg).

Право та визнання результатів освітньої академічної мобільності регламентується Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1loCd22OHJF-z9v5NxyRQgoMNvRDha8KI/view>).

Визнання результатів навчання окремих тем курсу шляхом неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти регламентується Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

Освоєння курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять; активність під час занять; здача завдань у встановлені терміни; бути терпимим, відкритим і доброзичливим; конструктивно підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях; бути пунктуальним і обов'язковим. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання Правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1kXGZVxEIcG0Cmy33EvqF2c2E7hGHUrT8/view>), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>) та етичних норм поведінки.

Кількісне оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни денна та заочна форми здобуття вищої освіти

Поточний і модульний контроль (100 балів)				Сума
Змістовий модуль «Перша медична допомога в загрозованих для життя станах» (50 балів)		Змістовий модуль «Безпека життєдіяльності» (50 балів)		100
Поточний контроль	МКР	Поточний контроль	МКР	
20	30	30	20	

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (поч)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів і фактів, відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача

ятійний)		на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати матеріал на рівні елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності процесів, явищ.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з основ медичних знань і безпеки життєдіяльності, здатний проаналізувати проблемну ситуацію навколишнього середовища чи стан людини; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати основні визначення і поняття; вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу дисципліни, може поверхнево аналізувати небезпечні ситуації чи стани; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час практичних завдань, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями та категоріями з безпеки життєдіяльності та основ медичних знань, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал в стандартних ситуаціях; уміє аналізувати запропоновані ситуації, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або інше повідомлення, обґрунтувати його положення, має достатній рівень сформованих умінь.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички з культури безпеки життя і основ медичних знань.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблемні ситуації, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; самостійно вивчити матеріал.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє самостійно здобувати і використовувати

		інформацію, використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах навколишнього середовища.
--	--	---

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLb6am>).

Самостійна робота

Контроль за самостійною роботою здійснюється на практичних заняттях і консультаціях.

Модульні контрольні роботи

1. Модульна контрольна робота змістового модуля «Перша медична допомога в загрозливих для життя станах» виконується у письмовій формі: три питання, кожне оцінюється в 10 балів. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Критерії оцінювання питань контрольної роботи:

Максимальна оцінка 30, мінімальна – 18, менше 18 – робота не зарахована

Оцінка	Критерії оцінювання
9-10 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питання, винесеного на модульний контроль, повно викладає матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, може обґрунтовувати свої судження, викладає матеріал логічно. Відповіді на запитання повні, вичерпні, обґрунтовані, студент добре орієнтується в теоретичному та практичному матеріалі з основ медичних знань.
7-8 балів	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки високого рівня, але здобувач допускає 1–2 фактичних помилки чи неточності та 1–2 недоліки послідовності викладу матеріалу, винесеного на модульний контроль або не зовсім повні відповіді.
6 балів	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на модульний контроль, але викладає матеріал неповно, допускає

	фактичні помилки та неточності у визначенні понять, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження, викладає матеріал непослідовно і допускається помилок.
5-4 бали	Якщо здобувач виявляє початковий рівень знань і розуміння основних положень питань, винесених на модульний контроль. Здобувач викладає матеріал неповно, допускає фактичні помилки та неточності у визначенні понять, не обґрунтовує свої судження, викладає матеріал непослідовно і допускається значних помилок.
1-3 бали	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей.

Оцінювання модульної контрольної роботи (сума балів за три питання контрольної роботи):

МКР 30 балів	«відмінно»	27 – 30 б.
	«добре»	23 – 26 б.
	«задовільно»	18 – 22 б.
	«незадовільно»	менше ніж 18 б.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

2. Модульна контрольна робота Змістового модуля «Безпека життєдіяльності» (20 балів) виконується у тестовій формі. Тестові завдання розміщені в об'єктно-модульному динамічному середовищі навчання MOODLE. Оцінювання модульної контрольної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «20». За кожне правильно вирішене тестове завдання студент отримує або 0,5 або 1 бал (завдання з множиною варіантів, завдання альтернативних відповідей – 0,5 балів; завдання множинного вибору; завдання на встановлення відповідності – 1 бал). Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 20 балів, мінімальна – 12.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчальної дисципліни (певного кредитного модуля) упродовж його вивчення.

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, який складає 60% від максимально можливої кількості балів визначеної відповідними нормативними документами К-ПНУ.

Оцінювання навчальних досягнень з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова
-------------------	---	-------------------

оцінка з навчальної дисципліни		оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно) Excellent	відмінно
82-89	B (добре)	добре
75-81	C (добре) Good	
67-74	D (задовільно) Satisfactory	задовільно
60-66	E (достатньо) Enough	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля) / Fail	

Ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускаються не більше двох разів з кожного освітнього компонента. Відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності.

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення (комп'ютерний клас із доступом до інтернет), використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

12. Рекомендована література:

Основна:

Основна

1. Атаманчук П.С., Білик Р.М., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Поведа Т.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : навч. посіб. 2-ге, допов. Кам'янець-Подільський: Рута, 2017. 164 с. http://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
2. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи) : Навч. посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. К.: Центр учбової літератури, 2011. 276 с. http://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
3. Будзин В., Гудзій О. Основи медичних знань: навч. посіб. Львів: ЛДУФК, 2018. 148 с.
4. Довідник з охорони праці: навчальний посібник Поведа Т.П., Чорна О.Г. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2021. 114 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/572>
5. Толочик І.Л. Основи медичних знань: навч. посіб. Для студентів природничих спец. вищ. навч. закладів / І.Л. Толочик, Є.Ф. Кучерук. Херсон: ОЛД-ПЛЮС, 2019. 160 с.

Додаткова:

1. Антонов А. Г., Колесніков А. М., Комісарова Н. О. Основи медичної допомоги: посібник. Київ: КНТ, 2018. 338 с. (друге, перероблене, доповнене).
2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист і методика їх навчання: Навч. посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білик, О. Г. Чорна, У.І. Недільська. Кам'янець-Подільський: ТОВ : «Друк-Сервіс», 2013. 244 с.
3. Головка О.Ф. Основи медичних знань щодо профілактики, діагностики та надання

- невідкладної допомоги при загрозливих для життя станах : навч. посіб.. Ч. III. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2006. 140 с.
http://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
4. Валецька Р.О. Основи медичних знань. Підручник. «Волинська книга», Луцьк 2007. 378 с. <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-48224875/48224875#>
 5. Михальська Ю. А. Здоров'язберігаючі технології при роботі з дітьми із обмеженими можливостями здоров'я : Навчальний посібник / Ю. А. Михальська, А.В. Михальський, Е. О. Жигульова Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. 228 с.
 6. Михальська Ю. А. Психічне здоров'я в системі психологічних та медичних знань. Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2022 р. / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. С. 138-141.
 7. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я: навч. посіб. 4-те вид., виправл. та допов. К.: Арістей, 2007. 616 с. http://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
 8. Наказ МОН України від 15 серпня 2016 року №974 «Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України».
 9. Наказ МОН України від 26.12.2017. року № 1669 «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти».
 10. Основи медичних знань: навч. посіб. / О. Ф. Головка, П. Д. Плахтій, В.О. Головка. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2006. 291 с.
 11. Петрик О.І. Долікарська медична допомога при травмах та нещасних випадках: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 1995.
 12. Плахтій П. Д., Мендерецький В. В. та і н. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: «Медобори», 2003. 304 с.
 13. Поведа Т. П. Безпека життєдіяльності: матеріали для практичних занять, самостійної роботи, контролю: навчально-методичний посібник / Т. П. Поведа, О. Г. Чорна. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-сервіс», 2015. 162 с.
 14. Страшко С. В., Кривич І. П., Левицька Л. М., Чорненко В. Д., Флоренсова К. М. Інфекційні хвороби, що набули соціального значення. К.: Освіта України, 2006. 55 с.
 15. Шевчук О. А. Словник з безпеки життєдіяльності: навчально-методичний посібник гуманітарних і природничих спеціальностей ВНЗ України I-IV рівнів акредитації / О. А. Шевчук. Вид. 2-ге, доповн. і перер. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 184с.
 16. Ярошевська В. М. та і н. Словник термінів і понять з безпеки життєдіяльності. К.: НМЦ, 2004. 255 с.

Інтернетні ресурси

Бібліотека ім. В.І.Вернадського [Електронний ресурс]	http://www.nbuv.gov.ua
Бібліотека МАУП [Електронний ресурс]	http://library.iapm.edu.ua/library.htm
Закон України «Про вищу освіту» від 01.01.2019 р. [Електронний ресурс]	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text
Сайт «Основи медичних знань» [Електронний ресурс]	http://healt.ucoz.ua/
Словники України on-line [Електронний ресурс]	http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/
Законодавство з безпеки життєдіяльності, охорони праці та пожежної безпеки	https://zakon.rada.gov.ua
Prometheus (https://prometheus.org.ua)	український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів;
EdEra (https://www.ed-era.com/)	українська студія онлайн-освіти;
Coursera (https://coursera.org)	технологічна компанія, що працює в галузі освіти